

Posicionament de la UAB respecte al l'ús responsable de la IA en l'activitat acadèmica de la Universitat

La intel·ligència artificial (IA) incorpora un conjunt de tecnologies amb capacitat de generar prediccions, continguts, recomanacions o decisions en molts formats (per exemple, text, imatge, codi de programació, música o vídeo).

La ràpida adopció d'aquesta tecnologia pot ser una ajuda valuosa en l'àmbit acadèmic, però el seu ús també planteja desafiaments en diversos aspectes com l'avaluació, la comunicació, la creació, l'aprenentatge i la transmissió del coneixement.

La irrupció d'aquest tipus d'eines d'IA qüestiona i redefineix les premisses històriques sobre les que s'ha construït l'ensenyament tradicional. Donar un pes excessiu a l'avaluació de l'aprenentatge a partir dels lliuraments finals entregats està en crisi ja que les eines poden generar informes de gran qualitat que ja no representen el coneixement adquirit per l'estudiantat.

Aquest document té com a objectiu establir un marc general d'actuació per a regular l'ús d'aplicacions d'IA en l'entorn acadèmic de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), universitat orientada a analitzar els reptes que generen aquestes tecnologies en l'acreditació de les competències desenvolupades durant l'aprenentatge de l'estudiantat.

Es reconeix la necessitat que aquest marc sigui flexible i adaptable als objectius pedagògics i a les condicions particulars de cada disciplina, matèria o assignatura, i que pari una atenció especial a la integració adequada de la IA en les activitats d'ensenyament, aprenentatge i avaluació propis de cada cas.

Considerant aquests antecedents, es defineixen uns principis generals d'aplicació d'aquestes eines en activitats docents:

- Necessitat d'un ús ètic, transparent i crític de la IA, amb integritat acadèmica i supervisió humana.
- Equitat en l'accés a les eines als col·lectius relacionats amb les tasques docents.
- Sobirania pedagògica de les assignatures: les decisions sobre la integració de les eines es determinen a partir dels objectius formatius, les metodologies docents i les característiques de les activitats acadèmiques.
- Definició del rol del docent com a tutor que guia l'estudiantat en l'ús crític, la documentació d'aquest ús i la utilització d'aquestes eines com a suport en el procés d'aprenentatge.
- Responsabilitat de l'estudiantat a l'hora de treballar amb les eines de forma honesta i augmentativa, descrivint quin ús ha fet de les eines i mantenint una posició crítica d'aquest ús durant el procediment de treball que dugui a terme.

1. Antecedents normatius

El context normatiu que regula l'ús de la IA en l'àmbit acadèmic està fixat tant per lleis d'abast estatal com per normatives internes de la UAB, que es centren en aspectes relatius als drets de la propietat industrial i intel·lectual i a la integritat acadèmica.

En primera instància, la Llei 3/2022, de 24 de febrer, de convivència universitària, en el seu article 11 fa referència al frau acadèmic, que defineix com «qualsevol comportament premeditat que tendeixi a falsejar els resultats d'un examen o treball, propi o d'altri, fet com a requisit per superar una assignatura o acreditar el rendiment acadèmic». L'article 12 tipifica aquest frau acadèmic com a falta disciplinària. La normativa presta especial atenció als treballs de final d'estudis i en aquests casos determina que el frau acadèmic és una falta greu. Els articles 7 i 8 són els que atorguen a les universitats la potestat sancionadora en aquest àmbit.

En segona instància, les Normes de convivència de la Universitat Autònoma de Barcelona (Acord del Consell de Govern de 16 de març de 2023) despleguen els preceptes de la llei espanyola i inclouen referències explícites a l'ús de la IA com a possible eina per a dur a terme el frau acadèmic. Així, l'article 18.2 afirma que «l'alumnat ha d'abstenir-se d'utilitzar qualsevol tipus de tecnologies, eines i sistemes d'intel·ligència artificial o d'altres que puguin comportar frau en les activitats acadèmiques que realitzi».

Finalment, la Normativa acadèmica de la UAB (aprovada per l'Acord del Consell de Govern de 7 de juliol de 2022 i modificada pels acords de Consell de Govern d'1 de febrer de 2023, de 12 de juliol de 2023, de 12 de març de 2024 i 11 de juliol de 2024, i de 20 de març i 10 de juliol de 2025) fixa que «en cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, s'ha de qualificar amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir». També estableix que «en cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura és 0».

Es fa necessari definir uns criteris clars a les titulacions i a les assignatures que permetin un ús honest i transparent de la IA dintre de l'activitat acadèmica de la Universitat i que alhora compleixin amb aquestes consideracions normatives.

També cal tenir en compte l'aplicació del Reglament 2024/1689 del Parlament Europeu i del Consell segons el qual s'estableixen normes harmonitzades en matèria d'intel·ligència artificial (*IA act*).

Respecte als sistemes d'educació i formació professional, es consideren d'alt risc:

- (a) Els sistemes d'IA destinats a determinar l'accés, l'admissió o l'assignació de persones a institucions educatives i de formació professional de tots els nivells;
- (b) Els sistemes d'IA destinats a avaluar els resultats de l'aprenentatge, fins i tot quan aquests resultats es fan servir per dirigir el procés d'aprenentatge de les persones en centres educatius i de formació professional de tots els nivells;
- (c) Els sistemes d'IA destinats a avaluar el nivell adequat d'educació que rebrà una persona o al qual podrà accedir en institucions educatives i de formació professional a tots els nivells;
- (d) Els sistemes d'IA destinats a controlar i detectar comportaments prohibits de l'estudiantat durant les proves en institucions educatives i de formació professional a tots els nivells.

La creació de sistemes d'avaluació amb IA en qualsevol d'aquests supòsits ha d'inventariar-se en un registre públic homologat per assegurar la protecció de dades i la transparència del procés.

2. Usos de la IA en les activitats avaluable

L'ús de la IA en les activitats avaluable pot ser un recurs valuós per enriquir el procés d'aprenentatge, sempre que es faci servir de manera transparent i ètica. Dins del context normatiu exposat en l'apartat anterior, correspon al professorat definir quin nivell d'ús de la IA es permet en cada cas. Aquest ús es classifica en tres nivells principals, que es detallen a continuació. En cada nivell s'aporten models de text que es poden incloure a les guies docents i als espais de les assignatures al Campus Virtual. Aquests textos estan dissenyats per aclarir el nivell d'ús permès en cada activitat i les sancions en cas d'ús fraudulent, i poden adaptar-se segons el cas.

- **Nivell 1. Ús prohibit:** No es permet el lliurament de l'activitat com si fos d'autoria pròpia si s'ha generat parcialment o totalment amb eines d'IA. Típicament, aquest nivell s'aplica a proves que busquen avaluar directament el coneixement individual de l'estudiant, com ara exàmens finals o proves orals.

No es permet l'ús de tecnologies d'intel·ligència artificial (IA) en cap de les fases d'aquesta activitat avaluable. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA es considerarà una falta d'honestedat acadèmica i es qualificarà amb un 0, amb independència del procediment disciplinari que es pugui iniciar.

- **Nivell 2. Ús restringit:** Es permet l'ús de la IA en tasques de suport, com la cerca bibliogràfica i d'informació, o la correcció de textos propis. L'estudiant ha d'indicar clarament quines parts s'han generat amb aquestes eines i amb quina finalitat i argumentar en quins aspectes aquestes eines han influït en el resultat obtingut.

Aquest nivell es pot vincular amb activitats d'edició, reflexió, crítica o resolució de problemes. El professorat considera l'adequació d'aquest ús i valora si s'ha fet un ús fraudulent de les eines segons les restriccions especificades. Si escau, el valida per determinar la qualificació. L'equip docent pot esmentar les categories d'eines o funcions que queden vetades per a l'activitat en qüestió.

Per a aquesta activitat avaluable, es permet l'ús de tecnologies d'intel·ligència artificial (IA) exclusivament en tasques de suport. L'estudiant ha d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines que ha fet servir i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes eines han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La manca de transparència de l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

- **Nivell 3. Ús permès:** L'ús de la IA està integrat al desenvolupament de l'activitat acadèmica, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa i pròpia de l'estudiant. Aquest nivell es pot aplicar en activitats on s'orienta l'estudiant cap al bon ús d'aquestes eines i la millora del procés d'aprenentatge. Alguns exemples són els projectes creatius i reflexius i els informes que combinen dades i anàlisi.

En aquesta activitat avaluable, es permet l'ús de tecnologies d'intel·ligència artificial (IA) dins del desenvolupament de l'activitat acadèmica, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa de l'estudiant en l'anàlisi i la reflexió personal. L'estudiant ha d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines que ha fet servir i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes eines han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La manca de transparència de l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

L'avaluació de l'ús de la IA en les tasques avaluables s'ha de fonamentar en la transparència, tant per part del docent que les proposa com de l'estudiant que les duu a terme. És recomanable que les instruccions per a la realització de l'activitat avaluable incloguin una menció explícita sobre quins usos de les eines d'IA estan permesos i quins no ho estan. En el cas que es permeti l'ús de la IA, és convenient que l'activitat avaluable inclogui un apartat en què l'estudiant descrigui el procés utilitzat. Per exemple, ressenyant quines parts han estat generades amb IA, quin tipus d'ús n'ha fet i oferint una reflexió crítica sobre com el seu ús ha contribuït al resultat final.

3. Integritat acadèmica

Segons els termes declarats al Codi ètic de la UAB (Acord del Consell de Govern de 12 de juliol de 2023), tota la comunitat universitària ha d'actuar amb integritat, rectitud i honradesa, d'acord amb els principis ètics i de bon govern establerts, i evitar qualsevol conducta que denoti falta d'honestedat o que sigui contrària a l'ordenament jurídic o als valors ètics i socials. En particular, l'estudiantat s'ha de comprometre de manera responsable amb el procés d'aprenentatge, per tal de desenvolupar un esperit crític que ajudi a completar la pròpia formació integral.

La integritat acadèmica també es pot entendre com una virtut cívica i intel·lectual: una disposició personal i col·lectiva que preserva la credibilitat del coneixement i enforteix els vincles de confiança necessaris perquè l'aprenentatge i la investigació siguin possibles. En aquest context es pot fomentar la integritat acadèmica a través d'estratègies pedagògiques i didàctiques orientades a garantir un ús adequat de la IA en el procés d'aprenentatge.

És important la creació d'un entorn d'integració crític, responsable i transparent en el que es pugui declarar i avaluar l'ús que fa l'estudiantat de les eines d'IA en els diferents tipus d'activitat. Competències com el treball en grup o el desenvolupament de reflexions crítiques han de permetre a l'estudiantat reflexionar sobre la qualitat dels resultats i identificar possibles limitacions.

En el disseny d'activitats per a l'avaluació, l'estudiant ha de sentir l'acompanyament del professorat i ha de conèixer la manera correcta de fer servir les eines d'IA. S'han de considerar aspectes com la finalitat educativa de la tasca d'aprenentatge, la integritat formativa dels actes acadèmics i la necessitat de treballar els aspectes ètics de l'ús de la IA, especialment en la revisió de l'esforç que ha fet l'estudiant.

En general, cal dedicar menys esforços en la detecció d'activitats fetes amb IA i passar a dissenyar tasques on el valor no estigui únicament en el resultat final, sinó en el procés dut a terme, considerant activitats basades en la presa de decisions que no siguin fàcilment delegades a la IA.

En un context on la IA és capaç de produir un treball escrit de qualitat acceptable, el valor d'un treball de final d'estudis (de grau o de màster) depèn cada cop més de la capacitat de defensar, justificar i dialogar críticament sobre el seu contingut.

El professorat pot dur a terme accions durant la realització del treball de final d'estudis per establir un context de cocreació, com ara fer tutories presencials o comentar la redacció d'esborranys del treball. En tots els casos, cal recordar que l'autoria i responsabilitat del treball i, per tant, del seu contingut, és de l'estudiant.

Per a l'elaboració del treball de final d'estudis, es permet un ús restringit de tecnologies d'IA previ acord amb la persona tutora. Cal explicar clarament quin ús s'ha fet de la IA. La manca de transparència en l'ús de la IA es considerarà falta d'honestedat acadèmica.

En general, es permeten les tasques d'ordre tècnic que no requereixin que la IA generi l'argument o el raonament del treball, com ara la cerca i selecció de bibliografia, la gestió de citacions i referències, la neteja i preparació de conjunts de dades, la generació de visualitzacions de dades i la revisió lingüística i estilística del text.

No es permeten les tasques que impliquin autoria directa del text o judici analític que el professorat consideri com el nucli de l'aprenentatge o on hi hagi risc que la IA substitueixi el pensament crític que el treball de final de titulació ha d'avaluar.